

Sygn. akt **III AUa 1373/14**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 maja 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Iwona Niewiadowska-Patzer (spr.)

Sędziowie: SSA Marta Sawińska

del.SSO Małgorzata Aleksandrowicz

Protokolant: st.sekr.sąd. Emilia Wielgus

po rozpoznaniu w dniu 13 maja 2015 r. w Poznaniu

sprawy **A. G.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.**

o ustalenie kapitału początkowego

na skutek apelacji A. G. i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 23 maja 2014 r. sygn. akt VIII U 2828/13

1. u c h y l a zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Poznaniu do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej;
2. o d r z u c a apelację odwołującego

del. SSO Małgorzata Aleksandrowicz	SSA Iwona Niewiadowska-Patzer	SSA Marta Sawińska
------------------------------------	-------------------------------	--------------------

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 10.05.2013r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. ustalił A. G. kapitał początkowy na dzień 1.01.1999r., który wyniósł kwotę 77.252,67 zł. Organ rentowy wskazał, że do ustalenia wartości kapitału początkowego nie uwzględnił okresów:

- od dnia 22.10.1984r. do 22.10.1984r., gdyż przed służbą wojskową A. G. nie świadczył pracy,
- od dnia 19.10.1986r. do 13.11.1986r., gdyż po służbie wojskowej A. G. nie świadczył pracy,
- od dnia 09.09.1992r. do 09.09.1992r., od dnia 08.11.1996r. do 08.11.1996r., gdyż A. G. był zarejestrowany jako osoba bezrobotna bez prawa do zasiłku,

- od dnia 01.07.1996r. do 31.10.1996r., od dnia 18.05.1998r. do 19.05.1998r., gdyż w tych okresach A. G. przebywał na urlopie bezpłatnym.

W załączniku do powyższej decyzji, organ rentowy wskazał, że do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjęto zarobki ubezpieczonego z okresu 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od dnia 01.01.1982r. do 31.12.1991r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 66,29 %.

Na skutek odwołania A. G. od powyższej decyzji Sąd Okręgowy w Poznaniu wyrokiem z dnia 23 maja 2014r. w sprawie VIII U 2828/13 w pkt 1 zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że nakazał Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P. wliczenie przy obliczaniu kapitału początkowego dla A. G. wynagrodzeń uzyskanych przez odwołującego w związku z zatrudnieniem w Przedsiębiorstwie Budowlanym (...) - (...) Sp. z o.o. w K. od dnia 1 lipca 1991r. do dnia 30 czerwca 1992r.:

- za 1991 rok w wysokości 16.165.650 zł oraz kwotę zasądzoną prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Krotoszynie z dnia 30 grudnia 1993r. sygn. akt IV P 706/93 za okres od dnia 12 sierpnia 1991r. do dnia 12 grudnia 1991r. w wysokości 2.453.000 zł,

- za 1992 rok w wysokości 20.417.437 zł oraz kwotę zasądzoną prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w Krotoszynie z dnia 30 grudnia 1993r. sygn. akt IV P 706/93 za okres od dnia 12 stycznia 1992r. do dnia 12 czerwca 1992r. w wysokości 4.521.200 zł oraz kwotę 7.878.000 zł za okres od dnia 30 czerwca 1992r. z tytułu odszkodowania za zastosowanie krótszego okresu wypowiedzenia i kwotę 1.174.068 z tytułu ekwiwalentu za sześć dni urlopu wypoczynkowego z ustawowymi odsetkami od dnia 30 czerwca 1992r.

Nadto Sąd Okręgowy zasądził od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Poznaniu na rzecz Kancelarii Adwokackiej adw. S. T. wynagrodzenie w kwocie 120 zł + VAT tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego z urzędu (pkt 2).

Powyższe rozstrzygnięcie zostało wydane w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i prawne:

Odwołujący A. G. urodził się w dniu (...)

Odwołujący udowodnił okresy składkowe wynoszące 19 lat, 3 miesiące i 27 dni oraz okresy nieskładkowe wynoszące 7 dni.

A. G. od dnia 1.07.1991r. do 30.06.1992r. był zatrudniony w Przedsiębiorstwie Budowlanym (...) - (...) Sp. z o.o. w K. na podstawie pisemnej umowy o pracę na czas nieokreślony na stanowisku szefa kuchni.

W 1992r. odwołujący złożył w Sądzie Rejonowym w Krotoszynie powództwo o zasądzenie od pozwanego Przedsiębiorstwa Budowlanego (...) - (...) Sp. z o.o. w K. wynagrodzenia za przepracowane w okresie od dnia 01.07.1991r. do 30.06.1992r. godziny nadliczbowe, ekwiwalentu za 6 dni urlopu wypoczynkowego, odszkodowania za niezgodne z prawem rozwiązane umowy oraz o sprostowanie świadectwa pracy w ten sposób, iż stosunek pracy rozwiązany został w drodze wypowiedzenia umowy przez zakład pracy.

W piśmie procesowym z dnia 13.10.1992r. A. G. sprecyzował żądania finansowe i zażądał: z tytułu wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych kwoty 7.487.600 zł, z tytułu ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy kwoty 800.000 zł i 6.490.000 zł z tytułu odszkodowania za zastosowanie krótszego niż wymagany okresu wypowiedzenia.

Wyrokiem z dnia 30.12.1993r., sygn. akt IV P 706/93, Sąd Rejonowy/Sąd Pracy w K. po rozpoznaniu sprawy z powództwa A. G. przeciwko Przedsiębiorstwu Budowlanemu (...) - (...) Sp. z o.o. w K. o zapłatę:

- w punkcie 1 wyroku zasądził od pozwanego Przedsiębiorstwa Budowlanego (...) - (...) Sp. z o.o. w K. na rzecz powoda A. G. kwotę 6.974.200 zł z ustawowymi odsetkami:

• od kwoty 1.200.000 zł począwszy od dnia 12.08.1991r.,

- od kwoty 345.000 zł począwszy od dnia 12.09.1991r.,
 - od kwoty 110.000 zł począwszy od dnia 12.10.1991r.,
 - od kwoty 336.000 zł począwszy od dnia 12.11.1991r.,
 - od kwoty 462.000 zł począwszy od dnia 12.12.1991r.,
 - od kwoty 508.200 zł począwszy od dnia 12.01.1992r.,
 - od kwoty 554.400 zł począwszy od dnia 12.02.1992r.,
 - od kwoty 756.000 zł począwszy od dnia 12.03.1992r.,
 - od kwoty 621.000 zł począwszy od dnia 12.04.1992r.,
 - od kwoty 1.073.600 zł począwszy od dnia 12.05.1992r.
 - od kwoty 1.008.000 zł począwszy od dnia 12.06.1992r.
- w punkcie 2 wyroku zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 7.878.000 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 30.06.1992r. i to z tytułu odszkodowania za zastosowanie krótszego okresu wypowiedzenia,
- w punkcie 3 wyroku zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.174.068 zł z tytułu ekwiwalentu za 6 dni urlopu wypoczynkowego z ustawowymi odsetkami od dnia 30.06.1992r.,
- w punkcie 4 oddalił powództwo w częściach dotyczących żądania odszkodowania za niewydanie w terminie świadectwa pracy i sprostowania świadectwa pracy,
- w punkcie 5 wyroku umorzył postępowanie co do żądania zasądzenia odsetek za niewypłacenie w terminie wynagrodzenia za miesiąc lipiec 1992r.,
- w punkcie 6 wyrokowi nadał rygor natychmiastowej wykonalności co do kwoty 4.000.000zł,
- w punkcie 7 wyroku zasądził od pozwanego na rzecz adw. W. R. kwotę 2.000.000 zł tytułem nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej powodowi.

Powyższy wyrok jest prawomocny.

Odwołujący A. G. otrzymał należności zasądzone na jego rzecz wyrokiem Sądu Rejonowego w Krotoszynie z dnia 30.12.1993r.

Tytułem realizacji powyższego wyroku odwołujący otrzymał od swojego zakładu pracy łącznie kwotę 17.000.000 zł. Wypłata tych należności nastąpiła gotówką bezpośrednio do rąk odwołującego w następujących datach:

- w dniu 18.07.1994r. w kwocie 7.000.000 zł,
- w dniu 20.08.1994r. w kwocie 5.000.000 zł,
- w dniu 15.12.1994r. w kwocie 5.000.000 zł.

Ubezpieczony A. G. w dniu 29.12.2006r. wystąpił do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z wnioskiem o ustalenie kapitału początkowego.

Zaskarżoną decyzją z dnia 10.05.2013r., organ rentowy ustalił A. G. kapitał początkowy na dzień 01.01.1999r., który wyniósł kwotę 77.252,67 zł.

Ustalając podstawę wymiaru za 1991 rok organ rentowy uwzględnił:

- za okres od stycznia do czerwca wynagrodzenie uzyskane w(...) (...) w kwocie 9.951.100 zł,
- za okres od lipca do listopada wynagrodzenie uzyskane z tytułu zatrudnienia w Motelu (...) – minimalne w kwocie 3.200.000 zł,
- za lipiec wynagrodzenie uzyskane z tytułu zatrudnienia w Motelu (...) w kwocie 3.014.550 zł.

Razem za 1991r. wynagrodzenie w kwocie 16.165.650 zł.

Ustalając podstawę wymiaru za 1992 rok organ rentowy uwzględnił:

- za okres lutego i kwietnia wynagrodzenie uzyskane z tytułu zatrudnienia w Motelu (...) – minimalne w kwocie 1.875.000 zł,
- za styczeń, marzec i maj wynagrodzenie uzyskane z tytułu zatrudnienia w Motelu (...) w kwocie 14.720.437 zł,
- za okres od września do grudnia zasiłek dla bezrobotnych w kwocie 3.822.000 zł.

Razem za 1992r. wynagrodzenie w kwocie 20.417.437 zł.

W oparciu o wyżej ustalony stan faktyczny Sąd Okręgowy wskazał, że przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było to, czy do ustalenia wartości kapitału początkowego A. G. można uwzględnić wynagrodzenia uzyskane przez niego w związku z zatrudnieniem w Przedsiębiorstwie Budowlanym (...) - (...) Sp. z o.o. w K. od dnia 01.07.1991r. do 30.06.1992r.

Sąd Okręgowy powoływał następnie przepisy art. 174 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i § 21 ust. 1 i 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno- rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10 poz. 40).

W ocenie Sądu Okręgowego przedstawione przez odwołującego w toku postępowania dokumenty - w szczególności wyrok Sądu Pracy - Sądu Rejonowego w Krotoszynie z dnia 30.12.1993r., sygn. akt IV P 706/93 wraz z pisemnym uzasadnieniem, pozwalają na poczynienie ustaleń faktycznych co do wysokości wynagrodzenia otrzymywanego przez odwołującego w trakcie zatrudnienia w Przedsiębiorstwo Budowlane (...) - (...) Sp. z o.o.

Wydany w sprawie wniesionej przez odwołującego przeciwko zakładowi pracy wyrok, pozwala na określenie wysokości wynagrodzenia odwołującego w tym okresie (poprzez określenie stawek godzinowych w poszczególnych okresach zatrudnienia) oraz określenie wysokości wynagrodzenia osiąganego przez odwołującego z tytułu pracy w godzinach nadliczbowych. Analogiczna sytuacja dotyczy kwestii wynagrodzenia odwołującego za miesiące czerwiec i lipiec 1992r. W tym zakresie bowiem Sąd Rejonowy w Kostrzynie zasądził na rzecz odwołującego kwotę 7.878.000 zł tytułem wynagrodzenia do czasu rozwiązania umowy o pracę, tj. do końca lipca 1992r.

Sąd Okręgowy wskazał, że tytułem realizacji wyroku Sądu Rejonowego w Krotoszynie odwołujący otrzymał od swojego zakładu pracy łącznie kwotę 17.000.000 zł. Wpłata tych należności nastąpiła gotówką bezpośrednio do rąk odwołującego w następujących datach: w dniu 18.07.1994r. w kwocie 7.000.000 zł, w dniu 20.08.1994r. w kwocie 5.000.000 zł oraz w dniu 15.12.1994r. w kwocie 5.000.000 zł.

Zdaniem Sądu, z powyższych względów kwoty objęte wyrokiem Sądu Rejonowego w Krotoszynie z dnia 30.12.1993r., sygn. akt IV P 706/93 należy uwzględnić przy obliczaniu wysokości kapitału początkowego odwołującego.

W konsekwencji Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję, orzekając jak w pkt 1 wyroku.

Apelację od powyższego wyroku złożył organ rentowy, zarzucając:

- naruszenie art. 233 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. poprzez niezgodność ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów polegające na przyjęciu za udowodnione, że odwołujący otrzymał kwoty zasądzone wyrokiem Sądu Rejonowego w Krotoszynie z dnia 30 grudnia 1993r.,

- naruszenie § 7 ust. 1 pkt 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1990r. poprzez uznanie, że kwoty ekwiwalentów za niewykorzystany urlop wypoczynkowy oraz kwoty odszkodowań za niezgodne z prawem rozwiązanie stosunku pracy stanowią podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne,

- naruszenie art. 174 ust. 3 w zw. z art. 15 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS polegające na wliczeniu do podstawy wymiaru kapitału początkowego kwot nie stanowiących podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.

Wskazując na powyższe apelujący wniósł o zmianę wyroku w pkt 1 i oddalenie odwołania, ewentualnie uchylenie wyroku w pkt 1 i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

W odpowiedzi na apelację organu rentowego odwołujący wniósł o jej oddalenie i przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz adw. S. T. kosztów pomocy prawnej udzielonej odwołującemu z urzędu.

Apelację od wyżej wymienionego wyroku wniósł także odwołujący, w części, tj. w pkt 1 wyroku „w zakresie w jakim nieuwzględnione zostało żądanie odwołującego uwzględnienia przy ustalaniu kapitału początkowego wynagrodzeń faktycznie uzyskiwanych przez odwołującego w (...) sp. z o. o. w K. w okresie od 1 lipca 1991r. do 30 czerwca 1992r.”

W odpowiedzi na apelację odwołującego organ rentowy wniósł o jej oddalenie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Sąd Apelacyjny odniósł się w pierwszej kolejności do apelacji organu rentowego.

Apelacja organu rentowego skutkuje uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu, zgodnie z art. 386 § 4 k.p.c., z uwagi na nierozpoznanie istoty sprawy. Sąd Okręgowy nie poczynił bowiem ustaleń na okoliczność ustalenia najkorzystniejszej podstawy wymiaru kapitału początkowego dla odwołującego, w szczególności poprzez dokonanie ustaleń odnośnie najkorzystniejszych 10 kolejnych lat kalendarzowych do podstawy wymiaru kapitału początkowego. Nierozpoznanie przez Sąd I instancji sprawy w zakresie objętym decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych stanowi nierozpoznanie jej istoty (por. wyr. SN z 11 lipca 2007 r., III UK 20/07, LexPolonica nr 1937762, OSNP 2008, nr 17-18, poz. 264).

Zaskarżoną decyzją organ rentowy przyjął do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego zarobki ubezpieczonego z okresu 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od dnia 1 stycznia 1982r. do 31 grudnia 1991r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 66,29 %. ZUS wyjaśnił, że do podstawy wymiaru kapitału początkowego z tytułu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Budowlanym (...) przyjęto kwoty wynagrodzenia na podstawie załączonych list płac za okres grudzień 1991r. – styczeń 1992r. i marzec 1992r. – maj 1992r., przy czym ZUS przyjął wynagrodzenia w wysokości obowiązującego minimalnego wynagrodzenia w okresach lipiec 1991r. – listopad 1991, luty 1992r. oraz czerwiec 1992r. Nadto ZUS nie uwzględnił świadczeń wypłaconych odwołującemu z tytułu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Budowlanym (...) sp. z o. o. w K. w okresie od 1 lipca 1991r. do 30 czerwca 1992r., w tym ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy, wynagrodzenia za godziny nadliczbowe i odszkodowania za zastosowanie krótszego okresu wypowiedzenia.

Sąd Okręgowy uznał, że wyrok Sądu Rejonowego – Sądu Pracy w K. z dnia 30 grudnia 1993r. sygn. akt IV P 706/93 wraz z pisemnym uzasadnieniem pozwala na poczynienie ustaleń faktycznych co do rzeczywistej wysokości wynagrodzenia otrzymywanego przez odwołującego w powyższym zakładzie, w tym co do wysokości przyznanego odwołującemu wynagrodzenia za przepracowane od dnia 1 lipca 1991r. do 30 czerwca 1992r. godziny nadliczbowe oraz co do wysokości odszkodowania za zastosowanie krótszego okresu wypowiedzenia za okres od dnia 30 czerwca 1992r. a także ekwiwalentu za sześć dni urlopu wypoczynkowego z ustawowymi odsetkami od dnia 30 czerwca 1992.

W konsekwencji w zaskarżonym wyroku Sąd Okręgowy nakazał uwzględnić do obliczenia kapitału początkowego – oprócz wynagrodzenia odpowiednio w wysokości minimalnej albo w wysokości przyjętej na podstawie listy płac (za rok 1991 w wysokości 16.165.650 zł a za rok 1992 w wysokości 20.417.437 zł), także kwoty zasądzone wyrokiem Sądu Rejonowego – Sądu Pracy w K. z dnia 30 grudnia 1993r., obejmujące: wynagrodzenie za godziny nadliczbowe za okres od 12 sierpnia 1991r. do 12 grudnia 1991r. w kwocie 2.453 zł i wynagrodzenie za godziny nadliczbowe za okres od 12 stycznia 1992r. do 12 czerwca 1992r. w wysokości 4.521.200 zł oraz kwotę 7.878.000 zł za okres od dnia 30 czerwca 1992r. z tytułu odszkodowania za zastosowanie krótszego okresu wypowiedzenia i kwotę 1.174.068 z tytułu ekwiwalentu za sześć dni urlopu wypoczynkowego z ustawowymi odsetkami od dnia 30 czerwca 1992r.

Odnosząc się do powyższego Sąd Apelacyjny w pierwszej kolejności wskazuje, że przepisy ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych określają zasady ustalania podstawy wymiaru emerytury i renty, które to zasady z mocy art. 174 ust. 3 mają zastosowanie do ustalania podstawy wymiaru kapitału początkowego. Zgodnie z art. 15 ust. 1 podstawą wymiaru emerytury i renty jest przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych, poprzedzających rok, w którym zgłoszono wniosek o te świadczenia.

W odniesieniu do kapitału początkowego, który ustala się na dzień 1 stycznia 1999 r., okres 20 lat kalendarzowych przypada bezpośrednio przed tą datą i został on określony w art. 174 ust. 3 jako okres od 1 stycznia 1980 r. do 31 grudnia 1999 r. Z tego okresu ubezpieczony może wybrać okres kolejnych 10 lat kalendarzowych, przy czym, zgodnie z art. 16 ustawy muszą to być lata kalendarzowe następujące bezpośrednio po sobie, choćby ubezpieczony w niektórych z tych lat nie pozostawał w ubezpieczeniu.

W przypadku wnioskodawcy okres kolejnych 10 lat wskazanych w decyzji ZUS obejmował lata 1982-1991.

Sąd Apelacyjny zwraca w tym miejscu uwagę, że okres kolejnych 10 lat przyjętych do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego odwołującego wskazanych w decyzji ZUS obejmował lata 1982-1991, natomiast w zaskarżonym wyroku Sąd Okręgowy nakazał organowi rentowemu uwzględnianie przy obliczaniu podstawy wymiaru kapitału początkowego świadczenia uzyskane przez odwołującego także za 1992r., a zatem za okres wykraczający poza ustalone 10 kolejnych lat kalendarzowych.

Sąd Okręgowy powinien zatem uprzednio zobowiązać ZUS do obliczenia najkorzystniejszej wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego, tj. w szczególności dokonania hipotetycznego wyliczenia czy podstawa wymiaru kapitału początkowego będzie korzystniejsza przy uwzględnieniu 10 kolejnych lat kalendarzowych obejmujących lata 1983-1992, czy też dotychczasowe lata 1982-1991, czy też inny okres, przy uwzględnieniu dodatkowo wynagrodzenia wypłaconego za przepracowane przez odwołującego godziny nadliczbowe z tytułu zatrudnienia w (...) o czym w dalszej części rozważań.

W powołanym wyżej przepisie art. 15 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, za podstawę wymiaru emerytury i renty przyjmuje się podstawę wymiaru składek. Chodzi tu o te przychody, które objęte są obowiązkiem opłacania składek, natomiast nie uwzględnia się przychodów wyłączonych z tego obowiązku.

Przy ustalaniu, czy istnieje obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie społeczne od określonych składników wynagrodzenia i innych świadczeń ze stosunku pracy, stosuje się przepisy obowiązujące w okresie, z którego wynagrodzenie jest uwzględnione w podstawie wymiaru.

Uwzględniając powyższe Sąd Apelacyjny wskazuje, że zgodnie z § 7 ust. 1 pkt 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 29 stycznia 1990r. w sprawie wysokości i podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, zgłoszenia do ubezpieczenia społecznego oraz rozliczania składek i świadczeń z ubezpieczenia społecznego (mającego zastosowanie do składek należnych za okres od 1 stycznia 1990r. i obowiązującego do 1 stycznia 1999r.) – podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne pracowników stanowi dochód w gotówce i w naturze z tytułu wykonywania pracy w ramach stosunku pracy, z wyjątkiem: ekwiwalentów za niewykorzystany urlop wypoczynkowy i odszkodowań przysługujących pracownikowi w razie niezgodnego z prawem rozwiązania stosunku pracy.

W konsekwencji błędne jest stanowisko Sądu I instancji, że odszkodowanie za zastosowanie krótszego okresu wypowiedzenia a także ekwiwalent za urlop wypoczynkowy wypłacone w spornym okresie podlegają uwzględnieniu przy ustalaniu podstawy wymiaru kapitału początkowego. Przeciwnie – nie mogą one zostać przyjęte z tej racji, że nie stanowiły składnika wynagrodzenia, który w rozumieniu powołanych wyżej przepisów o podstawie wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne, obowiązujących w okresie, którego dotyczy spór, podlegał składce na ubezpieczenie społeczne.

Ocenie podlegała zatem kwestia uwzględnienia w podstawie wymiaru kapitału początkowego wynagrodzenia za przepracowane przez odwołującego od dnia 1 lipca 1991r. do 30 czerwca 1992r. godziny nadliczbowe.

Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że wynagrodzenie za godziny nadliczbowe jest zarobkiem, który podlega uwzględnieniu przy obliczaniu podstawy wymiaru emerytury lub renty. Wynagrodzenie uzyskane przez pracownika wlicza się do podstawy wymiaru świadczeń bez względu na to, czy zostanie wypłacone przez zakład pracy w normalnym trybie wypłat czy też zostanie wyegzekwowane na podstawie orzeczenia zasądzającego właściwego organu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lipca 1980 r. II URN 9/80).

Istotne jest, że wynagrodzenie za przepracowane przez odwołującego od dnia 1 lipca 1991r. do 30 czerwca 1992r. godziny nadliczbowe podlega uwzględnieniu w podstawie wymiaru kapitału początkowego do okresu, za który przysługiwało (1991r. i 1992r.), a nie za okres, w którym zostało faktycznie wypłacone, tj. 1994r.

Sąd Apelacyjny zwraca w tym miejscu uwagę na treść art. 15 ust. 3 ustawy emerytalnej, który nakazuje do podstawy wymiaru emerytury lub renty, doliczać kwoty przysługujących ubezpieczonemu w danym roku kalendarzowym wynagrodzeń za czas niezdolności do pracy oraz kwoty określonych zasiłków, a także wartość rekompensaty pieniężnej ustaloną zgodnie z pkt 3 załącznika do ustawy z dnia 6 marca 1997 r. o zrekompensowaniu okresowego niepodwyższania płac w sferze budżetowej oraz utraty niektórych wzrostów lub dodatków do emerytur i rent. Co prawda powołany przepis nie wymienia wprost wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, jednakże w ocenie Sądu Apelacyjnego powyższa zasada znajduje zastosowanie także w odniesieniu do tego rodzaju świadczeń. Powyższa interpretacja znajduje potwierdzenie także w judykaturze, w tym m.in. w uchwale z dnia 8 stycznia 2007 r. I UZP 5/06, w której Sąd Najwyższy wypowiedział się, że przy obliczaniu podstawy wymiaru emerytury i renty w sposób określony w art. 15 ust. 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dodatkowe wynagrodzenie roczne przewidziane w ustawie z dnia 12 grudnia 1997 r. o dodatkowym wynagrodzeniu rocznym dla pracowników jednostek sfery budżetowej dolicza się do wynagrodzenia z tego roku, za który przysługiwało.

Powyższa zasada - zdaniem Sądu Apelacyjnego w niniejszym składzie - znajduje zastosowanie także w odniesieniu do wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, bez względu na to, że wynagrodzenie takie zostało odwołującemu faktycznie wypłacone później – w 1994r., na podstawie opisanego wyżej wyroku Sądu Rejonowego - Sądu Pracy. Istotne jest bowiem, że wynagrodzenie za pracę i godziny nadliczbowe pracodawca obowiązany jest wypłacać w miejscu, terminie i czasie określonych w przepisach prawa pracy; zgodnie z art. 85 k.p., 86 k.p. i 151¹ k.p., a pracownik nie może ponosić negatywnych konsekwencji opóźnienia w wypłacie należnego mu świadczenia z tego tytułu.

Dodatkowo Sąd Apelacyjny wskazuje, że Sąd Okręgowy prawidłowo uznał, iż sporne świadczenia zostały odwołującemu faktycznie wypłacone w 1994r. - w ratach - w łącznej wysokości 17.000.000 zł. Wbrew zarzutom organu rentowego - takie ustalenie wynika z dowodów zgromadzonych w sprawie, w tym oświadczenia odwołującego z dnia

29 marca 2013r. a także zeznań świadków: R. W. i L. G.. Na tej podstawie Sąd Okręgowy trafnie ustalił, że odwołujący otrzymał należności zasądzone wyrokiem Sądu Rejonowego. Świadkowie wskazywali co prawda, że odwołujący „nie otrzymał wszystkich należności”, jednak powyższe należy interpretować w ten sposób, że odwołujący nie otrzymał jedynie odsetek od zasądzzonego świadczenia, natomiast otrzymał łącznie świadczenie w kwocie 17.000.000zł. W konsekwencji nie ma wątpliwości, że należność główna obejmująca także wynagrodzenie za godziny nadliczbowe, została odwołującemu faktycznie wypłacona i jako taka stanowi podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie.

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny w pkt 1 na mocy art. 386 § 4 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej. Przy ponownym rozpoznawaniu sprawy Sąd Okręgowy będzie miał na uwadze wskazania Sądu II instancji opisane wyżej.

Sąd Apelacyjny w pkt 2 odrzucił apelację odwołującego, orzekając o tym na podstawie art. 370 k.p.c. w zw. z art. 373 k.p.c., z uwagi na brak interesu odwołującego w zaskarżeniu wyroku. Odwołujący w istocie zaskarżył wyrok w części uwzględniającej jego odwołanie. Wyrok Sądu Okręgowego nie zawierał rozstrzygnięcia oddalającego odwołanie w pozostałej części. W orzecnictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest natomiast pogląd uzależniający uprawnienie do wniesienia środka odwoławczego od istnienia gravamen, czyli pokrzywdzenia strony orzeczeniem sądu niższej instancji. Pokrzywdzenie miałyby polegać na całkowitym bądź częściowym nieuwzględnieniu żądań strony i uwidacznia się poprzez porównanie twierdzeń strony o przysługujących jej prawach z rozstrzygnięciem o tych prawach zawartym w orzeczeniu (por. postanowienie SN z dnia 5 września 1997 r., III CKN 152/97, postanowienie SN z dnia 23 marca 2006 r., II CZ 22/06, wyrok SN z dnia 8 grudnia 2009 r., I UK 195/09).

del. SSO Małgorzata Aleksandrowicz	SSA Iwona Niewiadowska-Patzer	SSA Marta Sawińska
------------------------------------	-------------------------------	--------------------